

En van daar was hij heengetogen tegen de inwoners van Debir; de naam nu van Debir was te voren Kirjath-Sefer.

En Kaleb zeide: Wie Kirjath-Sefer zal slaan, en haar innemen, dien zal ik ook mijne dochter Achsa tot eene vrouw geven.

Toen nam Othniël haar in, de zoon van Kenaz, broeder van Kaleb, die jonger was dan hij; en Kaleb gaf hem Achsa, zijne dochter, tot eene vrouw.

En het geschiedde, als zij tot hem kwam, dat zij hem aanporde, om van haren vader een veld te begeeren; en zij sprong van den ezel af; toen zeide Kaleb tot haar: Wat is u?

En zij zeide tot hem: Geef mij eenen zegen; dewijl gij mij een dor land gegeven hebt, geef mij ook waterwellingen. Toen gaf haar Kaleb hooge wellingen en lage wellingen.

LEZEN: Richteren 3: 1-11

TEKST: Richteren 1: 11-15

ZINGEN: Psalm 65
37
67: 3
136

1943

2/...

Gemeente in onze Here Jezus Christus,

Zolang de wereld er zijn zal zullen helden en heldenverering daar hun plaats hebben. Steeds is er geweest een bewondering van het heldendom.

Men heeft de heldendaden geweven in een dichterlijk lied. Al hun grote trekken vergrootte men. Zo kwamen er ideale mensen voor de dag, reuzen die halfgoden waren, die afstamden van de een of andere godheid, die reikten ver boven alle anderen uit.

Elk volk in die wereld kent zo zijn sagen, zijn mythen waar in heldendrama's spelen. Verhalen, waarin verheerlijkt wordt de man van hun stam, de ridders van hun volk. En soms gaat men met zijn verering buiten het eigen volk - een grote wereld - gebieder 'wordt verheerlijkt om zijn daden of hij Karel de Grote, Alexander de Grote of Napoleon was. Nu eens is het een zucht naar romantiek, naar het avontuurlijke, dat hun daden vermeldt, maar meestal is het de bedoeling om hun daden ten voorbeeld te stellen, groten van eigen volk te verheerlijken. Elke zin van het heldendicht is een wens: maakt dat verleden - heden worden en mocht er op hun grondslagen gebouwd worden. Zodat er stof kwam tot nieuwe sagen, nieuwe mythen. Zo dat nieuwe goden-zonen zich verhieven.

Biedt de Schrift ons ook niet iets dergelijks in onze tekst? Is dat geen oud ridderverhaal: een stad om een vrouw? Hoe lopen hier dezelfde lijnen!

Richteren is toch het boek van de ver-wording. Staat deze ridder-novelle niet prachtig vooraan als een kreet van vermaan, een roep om heldendom? Laat ons verhaal niet zien de heerlijkheid van de joodse dapperheid, het bloed dat de bodem zoekt?

En verklaart rasechte ridderlijkheid - net zoals in alle helden en ridderverhalen - hier Othniëls wapenfeit niet?

Neen - deze uiterlijke gelijkheid zegt nog niet veel. Want Richteren is wel het boek van verwording. Maar die is beter te schetsen met ... AFVAL. En daarmee is alles gezegd. Afval, verbondsverlating - daar wil deze geschiedenis tegen waarschuwen. Als het het heldenfeit schildert van hem die Israëls eerste richter werd.

We willen dan zien hoe

Othniëls heldendaad alleen door 't verbond verklaard wordt

dit blijkt

1^e uit de motieven tot

2^e het feit van

3^e de zegen op

1^e Onze tekst staat midden in de inleiding van het Richterenboek. Daar wordt verteld wat men met de erfenis van Jozua deed.

In het laatst van zijn leven had Jozua immers het volk verzameld en het verbond vernieuwd. Opnieuw bond hij hem op 't hart door te gaan met zijn werk, 't land verder te zuiveren. Want laksheid zou het heidendom binnenhalen. Elke Kanaäniet die bleef, was een dreigend gevaar, was een strik die afval bracht - en daarmee verbondswraak.

En toen Jozua gestorven was waren er inderdaad die zijn werk verder zetten. Maar de rij van stammen die de strijd met de kanaänieten niet aandurfde was groter. Ons hoofdstuk tekent de verschillende stammen en hun daden.

Juda steekt daaronder gunstig af. Met Simeon gaat het het gebied dat Jozua hen toedeelde veroveren. Ook Kaleb die Hebron toegewezen kreeg, voegt zich bij hen - ze houden zich aan het verbond des HEREN. Daarom zuiveren ze heel 't land.

Nu staat Kaleb met zijn geslacht voor Kirjath-Sefer. Juda bij wiens stam hij waarschijnlijk niet hoorde? helpt hem. 't Is een gemeenschappelijke zaak. Deze stad moet ook veroverd. Hij opent de weg tot het Zuiderland. Het is wel een grensgebied. Maar men zei niet: dat dat er maar niet zo erg op aankwam. Dat het wel mee zou vallen met die Kanaänieten - neen alles moest uitgevoerd worden van wat in het krijgsplan des HEREN geschreven was. Hier hebben we een zich houden aan des HEREN verbond. Als Kaleb beveeld: Kirjath-Sefer moet genomen, dan is dat een vervolg op zijn spionagetocht destijds en zijn gelovig minderheidsrapport. Dan is dat een vervolg op de inname van het 'bruggehoofd' Jericho en minstens zo belangrijk.

Dan is dat ook een komen van Christus tot Zijn heilig volk - zijt heilig want Ik ben heilig had de HERE gezegd. Kirjath-Sefer veroveren was het bereiden van een heilig land - strijden tegen het

kanaänietisch heidendom.

Dat Kaleb er zoveel aan hechtte om die stad te veroveren blijkt uit hetgeen hij uitlooft: 'Wie Kirjath-Sefer zal slaan en nemen haar in, die zal ik ook mijn dochter Achsa ten vrouw geven'. De inname van Kirjath-Sefer zal de koopprijs zijn waardoor men Achsa ten vrouw kan krijgen.

In het Oosten was het gewoonte dat degene die een meisje huwde daarvoor de vader een som geldgaf, dus een koopsom. De positie van de vrouw was in het Oosten enigszins anders dan bij ons. Daarom moeten we Kaleb om deze daad niet hard vallen. Bovendien - Kaleb plaatst hier geen advertentie in een krant om zijn dochter kwijt te raken, hij geeft haar niet weg aan een wildvreemd individu. Want hij spreekt deze woorden in de kring van zijn geslacht, of hoogstens onder de leidende in Juda. Onder mensen, die de leiding gaven, die wat meer zegt, die behoorden tot de bondskring. Als er een van hen op Kalebs woord ja zei, dan zou hij daarmee instemmen met Kalebs motieven om dat Kanaänietisch bolwerk te nemen. Men zou dan bewijzen Kalebs geestelijke erfenis te willen aanvaarden. Wie Achsa begeerde, begeerde een dochter van de man die altijd alleen op Gods verbond gezien had, dat alles beheerste en sterker was dan alle Enakieten en Kanaänieten samen.

De held die zich op zou geven om de bestorming tegen de te nemen weste te leiden, zou moeten zeggen: Ik wil mijn kracht gebruiken en het huwelijk als beloning daarvoor ontvangen, maar dat beide plaatsen onder Gods verbond. Ik verklaar mij één met Jozua, en met Kaleb en wil alleen een held zijn die dient de HERE de God van Israël en strijd voor Israël het volk des HEREN. Die zich opgaf, zou eensgezind moeten zijn met Kaleb, zijn motieven moeten ontlenen aan Gods verbond.

En die zich opgaf was Othniël, een jongere broer van Kaleb. Of hij, de zoon van Kenaz dezelfde vader had als Kaleb, of soms evenals Kaleb behoorde tot een niet Israëlische stam: de Kenizieten - dat doet er weinig toe; al laat het wel zien dat bloed 'hier niet alles zegt' - hoofdzaak is dat onmiddellijk Kalebs woord succes had: Richteren laat zien hoe hij die de eerste richter werd zijn verantwoordelijkheid beseftte, zijn vrouw uit een gelovig geslacht zoekt en zo Gods eis in maatschappij en gezin voorop plaatste. Over hem zou de engel straks bij Bochim niet klagen. Oth-

niël kende geen verbond met de Kanaänieten: Hij wist alleen van het verbond des HEREN.

Dit eist ook ons op - al is de bedeling anders. In Christus is het één. Al onze daden moeten motieven achter zich hebben in Zijn Verbond gegrond. En Zijn Woord maakt ons die bekend - alles is zeer bepaald; er is een keuze: Voor of tegen de HERE in al onze daden. En Kaleb zegt het ons voor: afval of aanhang, dat raakt het hele leven!

2. Aanhang, zei Othniël. En hij nam Kirjath-Sefer in. Door zijn motieven kwam hij tot zijn daad. Onder zijn leiding was er weer een punt van 't program afgewerkt: Kirjath-Sefer was gevallen.

En hij nam haar in - dat staat er zo kort. Maar dat is iets geweldigs geweest. Op 't ogenblik zijn de fundamenten van die stad blootgelegd. Muren van 10 meter hoogte, 4 meter dik - de militaire prestaties der Kanaänieten deden zeker telkens het volk van Herders geweldig en modern aan.

Maar door 't geloof heeft Othniël de schrijverstad Kirjath-Sefer genomen. Schrijversstad, dat betekent eigenlijk Kirjath-Sefer. (Kirjath-Sofar).

Was in Hebron vooral alle macht geconcentreerd (waren de Enakieten die daar woonden, in de woestijn al niet de grote schrik waardoor men liever in de woestijn bleef, dan verder trok) . Was Hebrons machtcentrum - Kirjath-Sefar was culcuurcentrum. De schrijvers woonden daar. Al de correspondentie van de stadskoningen van Kanaän ging over die stad. Daar werden gecopieerd voor Egypte. Daar klopte het hart van de Kanaänietische cultuur. Daarom was de inname van die stad van zo'n belang. De HERE had een strijd ook tegen de Kanaänietische cultuur. Door Othniëls werk wilde Hij Zijn volk rust geven, hun land zuiveren van het geweld, maar ook van de geest van Kanaän.

De geest van Kanaän.

Want Hij is heilig en Hij wil Zijn volk heilig maken - deze stad die het Zuiderland beheerde moet van Israël niet van Kanaän zijn.

Daarom valt niet een schrijverstad omdat wilde onbeschaafde herdersstammen haar niet dulden. Maar de HERE verbreekt Zijn verbond niet en daarom wordt Kirjath-Sefer ingenomen. Othniël wil

bondsorgaan zijn - daarom wil hij Kalebs werk voortzetten.

Dat zijn aanval slaagt is het beste bewijs ervoor dat het alles in het geloof gedaan werd. Dat er rekening met het verbond gehouden werd. Anders was het een repetitie van Ai geworden. Toen was er bondsbreuk. Daarom teleurstelling.

Nu bondshandhaving. Daarom inname.

Zo laat Richteren aan het begin zien hoe er alleen heldendom kan zijn onder des HEREN vaan.

Al het heldendom los van Hem is heidendom. Othniëls krachtdaad is een profeteren tegen het heidendom van Kanaän, dat menselijke kracht verheerlijkte en zijn cultuur in dienst stelde van zijn vele Baäls, zingenot greep en alles losmaakte van de HERE.

Othniël zou nooit richter geworden zijn en des HEREN Geest had hem nooit gegrepen, als hij niet geweten had dat alles wat hij in Kanaän zag vloekte met des HEREN verbond.

Zijn daad zocht daarom eerst Gods plan te dienen. Eerst gehoorzaamheid - al moet die tegen cultuur ingaan, al zijn er offers voor nodig. Eerst Zijn wet en wil.

Dan kan al het andere komen. Maar dat is dan ook een uitwerking van Zijn plannen. Hij kant zich tegen Kanaänietische kracht en cultuur, omdat Hij zelf Israëls kracht en cultuur gaat geven, zich een eigen volk sticht.

Hij duldt geen enkele vermenging. Er is geen compromis tussen Jahweh en Baäl te sluiten. Hij eist heel 't leven op - het Zuiderland met Kirjath-Sefer moet spreken van Zijn heiligheid, alles van Kanaän moet onheilig genoemd worden.

Alles stelt Hij in Zijn dienst, Zijn eisen, zijn totalitair al-omvattend.

Kirjath-Sefer wordt Debir herdoopt.

Mogelijk betekent stad-van-leer. In elk geval weten we dat het een priesterstad geworden is. Othniël heeft een monument tegen Baäl gesticht. Dat eiste de Here, dienst van Hem - daarvoor gaf Othniël zijn kracht en talent.

Zo bereidde de HERE zich een heilig volk, een koninklijk priesterdom. Alles gebruikte Hij. Zonen uit Othniëls bloed waren weer helden bij David en de bodem van Debir moest plaats

geven aan priesters.

Alles moest roemen de deugden van Hem die tegenover Kanaänietisch donker in Zijn verbond het licht deed schijnen.

Alles moest dienen Hem die zo de Messias deed komen, die de kracht van Othniël tot zijn voleinding bracht, ook zijn draad afspoon en groter bondsorgaan dan hij werd. Jezus Christus werd Middelaar van 't verbond.

Othniël streed als enkeling voor de gemeenschap, maar Hij bouwde die gemeenschap uit tot een volk van alle ras. Ja Othniëls daad is pas door Hem te verklaren: het verbond ligt in Hem vast.

Jezus Christus zien we ook staan en alles beheersen en Hij doet onze tekst tot ons mensen van het nieuwe verbond spreken.

Alleen Gods verbond kan onze daden bekronen. De HERE neemt al onze kracht aan, Hij wil absolute gehoorzaamheid, radicale heiliging. En Hij duldt geen knoeien met Zijn eisen, onze daden mogen Hem niet verlochenen. Wie toegeeft aan de vorst der duisternis pleegt geestelijke hoererij. Hij kan geen kracht des HEREN heten. Alleen die volbrengen Zijn verbondseisen, delen in Zijn verbondszegen.

3. Dit laatste willen we in ons derde punt zien - was het geval bij Othniël. Immers toen hij de stad ingenomen had en dus zijn koopsom neergelegd had, kreeg hij ook zijn beloning.

Achsa werd hem ten vrouw.

We zagen reeds dat Achsa aan geen onbekende beloofd werd. En dat de innemer van Debir hier streed om een meisje, uit wat we zouden zeggen, goed nest. Die wist van God de HERE die Israël uit Egypte had uitgeleid, die Israël Kanaän BELOOFD had en wiens VERBOND op de macht der Enakieten en de muren der Kanaänieten niet stuk brak.

Trouwens, wie Achsa is merken we uit het verdere van de tekst. Als Achsa naar Othniël geleid wordt, de bruid naar de bruidegom, rijdend op een ezel, zo porde zij hem aan om een veld te begeren. En ze doet dit nogal omstandig.

Ze springt van de ezel af om Othniël te vragen om een gunst van haar vader te begeren. Een goed land als bruidschat. Want dit was de gewoonte, de bruidegom gaf een koopsom aan de vader en

de vader gaf aan bruidegom de bruid met bruidschat.

Nu valt Achsa's doen haar vader op, ze doet een beetje onge-
woon - Wat is er aan de hand, wat scheelt eraan? zegt hij tot
zijn dochter. Zeg 't me maar.

En dan zegt zij haar verlangen direct: ze vraagt om niet een
dor, maar een vruchtbaar land, met water in de buurt te krijgen.

Er staat: geef mij een zegen. We kunnen hier ook lezen:
geef mij een vijver. In elk geval vraagt Achsa om water: haar
bruidschat moet spreken van VRUCHTBAARHEID.

Listige vrouw, hebzuchtige vrouw heeft men gezegd. Othniël
op zijn best en Achsa op haar handigst. Toch - is dit zo waar?
Wat vraagt Achsa eigenlijk: Dit, de vervulling van dat wat Kaleb
zelf eens gerapporteerd had. Ze vraagt om een land dat overvloei-
en kan van melk en honig. Kaleb zelf had Hebron, waar de druiven
weggesneden waren tot erfbezit gekregen. Wat haar vader eens ge-
meld had en wat de HERE beloofd had, had zij en haar man ook geen
RECHT op de vervulling van deze belofte?

We willen hier niet gaan inleggen. Maar - Kalebs inwilligen
van haar wens zegt ons genoeg. Dit is alles de zegen des HEREN
die Othniël volgt.

Ja, in het verbond zijn twee delen, eis en belofte. Nu hij
die eis gehouden had, zou de belofte zich aan hem verwerkelijken,
zou de zegen zijn daden volgen. Achsa zag dat en de HERE gebruikte
haar vragen.

Heel die zegen op Othniëls werk, zijn huwelijk en zijn bruid-
schat, het doet alles de heiligheid des HEREN schitteren en de
grootheid van Zijn verbond.

Immers juist de grote zonde van Kanaän was dat het zwolg in
wellust en zingenot. Het boerenvolk, dat leefde van de vrucht-
baarheid van de bodem, zag die vruchtbaarheid bewerkt door manlijke
en vrouwelijke goden. De Baäls en Astartes bewerkten onheil of
zegen.

En men diende hen juist door zich over te geven aan de meest
schandelijke praktijken. Heel de Kanaänietische zede was een
caricatuur van het huwelijk, een verknoeien van het leven in dienst
van de goden. Israëls ondervindt er telkens de invloed van, als

het maar even gaat lonken naar de Kanaänietische cultuur en haar eredienst, dus afvalt pleegt van haar Heer.

De zegen op Othniëls heldendaad doet hiertegenover nu zien hoe er dient geleefd te worden in Israël. Heel het leven moet staan in het kader van het verbond. Water en vruchtbaarheid en huwelijk en kracht en heldenmoed - het is alles des HEREN. Baäl geeft geen vruchtbaarheid en hij geeft nooit zegen.

Slechts Hij, die Israëls God is, stelt akkers en huwelijk onder Zijn regering. En Hij geeft al de gaven ervan dien Hij wil. Zijn aanspraak op het leven is totalitair, Zijn verbondseis omvat alles. Maar Zijn verbondsbelofte en zegen ook.

In het land waar Baäl zijn triumpfen vierde gaat Hij heel Zijn volk heiligen, hoge en lage waterwellingen en een zelfbewuste vrouw als Achsa moeten spreken van Zijn verbondshandhaven en van Zijn verbondsgaven.

Door Christus ervaren we nog rijker de zegen van 't verbond. Want om Hem was er het veroveren van Debir, het huwelijk van Achsa en Othniël, de hang van Achsa naar de erfenis. Door Hem zien we dat hier bij Kirjath-Sefer niet enkel een idylle te vinden is - een heldenfeit omslingerd door vrouwenlist - maar dat we hier vinden de vruchten die vooruit grepen op Christus werk.

Door Hem zien we het verbond en de belofte. De vertwijfelde schreeuw in de richterentijd om het koningschap, om het handhaven van het bezit is in Hem vervuld. Hij maakt ons allen meer dan richters en noemt ons erfgenamen. Heel ons leven stelt Hij onder Zijn regiment. Wat we natuur noemen staat onder het beslag van Zijn genade. Alles noemt Hij Zijn eigendom. Voor Zijn kinderen kent Hij maar één terrein: het terrein der genade. Maar wie vrouw of cultuur of akkers liefheeft boven Hem is Hem onwaardig. Wie de wereld liefheeft boven Zijn verbondswetten krijgt te maken met Zijn verbondswraak, zal dit leven nooit als een onderpand mogen zien van Zijn vervuld doel.

Wie heldendom zoekt zonder rechten des verbonds te zien, zoekt zichzelf; ook al denkt hij een gemeenschap te dienen.

Slechts in het verbond kan de enkeling de gemeenschap der heiligen dienen. Slechts zó kan hij ook de zegen ervan zien in

het geloof. Want al heeft Kanaän in de wereld van vandaag zijn uitlopers en zoekt hij de Antichrist die heldendom en vruchtbaarheid en huwelijk, bloed en bodem zal plooiën tegen God in, -

Wie belijdt en beleeft dat de HERE zijn verbondsGod is, wil al zijn kracht en heiliging van Hem verwacht, die zal ook door den sterken held Jezus Christus de zegen ontvangen.

In Hem hebben we de overwinning en zijn we erfgenamen van het leven.

AMEN